

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Пояснювальна записка
до кваліфікаційної роботи
магістра
на тему:

**ПЕЙЗАЖ «ЗА ВІКНОМ» ТА ПЕЙЗАЖ У ТВОРЧОСТІ
УКРАЇНСЬКИХ ХУДОЖНИКІВ 2000-2020-ТИХ РОКІВ**

Текст містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Виконала:

Пашкіна Карина Юрївна
студентка 2 курсу 20 мгом
спеціальності 023 Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація

Керівник:

Кравченко Наталія Іванівна,
кандидат мистецтва, доцент,
доцент кафедри образотворчого мистецтва
УДУ імені Михайла Драгоманова

Рецензент

Радько Катерина Володимирівна,
член Національної спілки художників України,
старший викладач кафедри дизайну Київського
столичного університету імені Бориса Грінченка

КИЇВ 2024

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

Педагогічний факультет

Кафедра образотворчого мистецтва

Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр

Напрямок підготовки 02 Культура і мистецтво

Спеціальність 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
професор Шевчук О.Л.

“ 29 ” листопада 2023 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Пашкіна Карина Юрївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи (проекту) Композиція « За вікном». Пейзаж у творчості українських художників 2000 – 2020-х років

керівник роботи (проекту) Кравченко Наталія Іванівна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого мистецтва УДУ імені Михайла Драгоманова

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом від “ 29 ” листопада 2023 року № 7

2. Строк подання студентом роботи (проекту) **26 листопада 2024 року**

3. Вихідні дані до роботи (проекту) створити авторську композицію «За вікном» у техніці акрилового живопису на полотні.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) розглянуто вплив соціально-історичних подій 2000-2020-тих років на творчість українських пейзажистів; проведено стилістичний аналіз творчості провідних сучасних художників-пейзажистів України.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

1 Композиція, полотно, акрилові фарби.

6. Консультанти розділів роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1.	Затвердження теми кваліфікаційної роботи	листопад 2023	Виконано
2.	Збір теоретичного, практичного та творчого матеріалу до кваліфікаційної роботи	грудень 2023 – травень 2024	Виконано
3.	Затвердження ескізів кваліфікаційної роботи	травень 2024	Виконано
4.	Творча робота над кваліфікаційної роботи	травень - вересень 2024	Виконано
5.	Формулювання висновків кваліфікаційної роботи	вересень 2024	Виконано
6.	Попередній захист кваліфікаційної роботи	листопад 2024	Виконано

7. Дата видачі завдання 29.11.2023 р.

Студент К. Пашкіна Пашкіна К. Ю.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи (проекту) Кравченко Кравченко Наталія Іванівна,
кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри образотворчого мистецтва
УДУ імені Михайла Драгоманова
(підпис) (прізвище та ініціали, науковий ступінь, місце зв'язу)

Примітки:

1. Форму призначено для видачі завдання студенту на виконання дипломної роботи (проекту) і контролю за ходом роботи з боку кафедри і директора інституту (декана факультету).
2. Розробляється керівником дипломної роботи (проекту). Видасться кафедрі.
3. Формат бланка А4 (210 × 297 мм), 2 сторінки

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

ПОДАННЯ
ГОЛОВІ КОМІСІЇ ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУ

Направляється студентка Пашкіна Карина Юріївна
(прізвище та ініціали)
до захисту кваліфікаційної роботи (проєкту)
за напрямом підготовки **02 Культура і мистецтво**
спеціальністю **023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація**
на тему: Композиція «За вікном». Пейзаж у творчості українських
художників 2000 – 2020-х років

Кваліфікаційна робота / Рецензія додається.

Декан Факультету _____ проф. Тарас ОЛЕФІРЕНКО
(підпис)

Довідка про успішність

Пашкіна Карина Юріївна

(прізвище та ініціали студента)

за період навчання на педагогічному факультеті з 2022 року до 2023 року
повністю виконав навчальний план за напрямом підготовки, спеціальністю з
таким розподілом оцінок за:

національною шкалою: відмінно **39 %**, добре **39 %**, задовільно **22 %**;
шкалою ECTS: A **39 %**; B **11 %**; C **28 %**; D **17 %**; E **6 %**.

Секретар факультету _____

(Handwritten signature)

(підпис)

Адаменко Л.О.

(прізвище та ініціали)

(Handwritten signature)

Висновок керівника кваліфікаційної роботи

Студентка

Пашкіна Карина Юріївна відповідально та систематично працювала над кваліфікаційною роботою, продемонструвавши допитливість в науковому дослідженні і творчу креативність в практичній роботі. Роботу виконав у повному обсязі і в зазначений термін.

Керівник роботи (проекту)

(підпис)

“23” листопада 2024 року

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу (проект)

Кваліфікаційну роботу розглянуто.

Студентка Пашкіна Карина Юріївна
(прізвище та ініціали)

допускається до захисту даного проекту в комісії підсумкової атестації.

Завідувач кафедри

образотворчого мистецтва

професор О.Л.Шевнюк

Примітки:

1. Зазначаються дані щодо навчальних досягнень студента за період навчання у вищому навчальному закладі, висновок керівника дипломної роботи (проекту) та висновок кафедри про дипломну роботу (проект).
2. Формат бланка А5 (148×210 мм), 2 сторінки.

ВІДГУК НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ

Пашкіної Карини Юрійвни

(прізвище, ініціали)

Зі спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво і реставрація

Освітній рівень другий (магістерський)

Тема дипломної роботи Пейзаж «За вікном» та пейзаж у творчості українських художників 2000-2020-тих років

Матеріали полотно, олійні фарби, акрил

1. Актуальність теми Останні десятиліття в значній мірі позначилися на розвитку мистецтва України. Зовнішні та внутрішні випробування спричинили активні пошуки нових засобів виразності в образотворчому мистецтві. Традиційні жанри, такі як портрет і пейзаж, не залишилися осторонь цих процесів. І на сьогодні ми спостерігаємо появу нових стилів та нових прийомів формоутворення в пейзажах українських митців

2. Позитивні якості роботи Авторка створила пейзаж «За вікном», водночас показавши красвид умовного українського міста та продемонструвавши рефлексію на події нашого сьогодення. Нічний красвид створює настрій спокою та разом прихованої тривожності. Цей образ нагадує роботи митців експресіоністів, які працювали в умовах Першої світової війни і досліджували у своїй творчості емоційність і засоби \\\ відтворення.

3. Практична цінність висновків і рекомендацій Теоретичні результати дослідження можуть бути використанні в подальшому науковому пошуку авторки, а також при читанні лекцій про розвиток українського мистецтва періоду 2000-2020-х рр., зокрема за темою сучасного пейзажу.

4. Наявність недоліків В теоретичній частині авторка не достатньо розкрила тему застосування аналізу творів українських пейзажистів в освітньому процесі, не конкретизували форми і методи.

5. Загальна оцінка роботи Дипломний проєкт повністю відповідає вимогам щодо кваліфікаційної роботи другого (магістерського) освітнього рівня. Робота заслуговує позитивного оцінювання, а її автор присвоєння ступеня магістра.

Науковий керівник:

Кравченко Наталія Іванівна, кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри образотворчого мистецтва УДУ імені Михайла Драгоманова

Кравченко Н. І.
(прізвище, ініціали)

«20» листопада 2024

РЕЦЕНЗІЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ

Пашкіної Карини Юріївни

(прізвище, ім'я по-батькові)

Зі спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво і реставрація

Освітній рівень другий (магістерський)

1. Тема дипломної роботи Пейзаж «За вікном» та пейзаж у творчості українських художників 2000-2020-тих років

2. Висновок про ступінь відповідності виконаної роботи дипломній кваліфікації і профільюючій спеціальності Дипломний проект відповідає усім вимогам до кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра

3. Перелік позитивних якостей роботи (з виділенням елементів творчості) Пейзаж «За вікном» є цікавим атмосферним твором, на якому зображено нічне місто. Авторці вдалося передати за допомогою стриманої палітри перламутрові відблиски місячного сяйва на будинках міста, на хвилях річки та на хмарах. Саме містичність цього сяйва створює емоційне звучання картини.

4. Перелік основних недоліків роботи Суттєвих недоліків не виявлено

5. Загальна оцінка роботи Кваліфікаційна робота здійснена на високому професійному рівні у поєднанні наукового дослідження із творчою практикою.

5. Висновок про можливість присвоєння випускнику кваліфікації Магістерська робота Пашкіної Карини Юріївни «Пейзаж «За вікном» та пейзаж у творчості українських художників 2000-2020-тих років» може бути представлена до захисту, дипломант заслуговує на присвоєння ступеня магістра

Рецензент Радько Катерина Володимирівна, член Національної спілки художників України, старший викладач кафедри дизайну Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

20 р.

Радько К.В.
(прізвище, ініціали)

Радько К.В. з [ініціали]

Довідка
про результати антиплагіатної перевірки магістерської роботи

Комісією з академічної етики педагогічного факультету Українського державного університету імені Михайла Драгоманова здійснено перевірку магістерської роботи на тему: **ПЕЙЗАЖ “ ЗА ВІКНОМ” ТА ПЕЙЗАЖ У ТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ХУДОЖНИКІВ 2000-2020-ТИХ РОКІВ**

студентки (та) 2 курсу спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація щодо дотримання норм академічної етики.
ППП студента **Пашкіна Карина Юрївна**.

За результатами аналізу роботи та аналізу звіту подібності, який було згенеровано з метою виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості з використанням антиплагіатної програми Turnitin (8%), а також аналізу звіту подібності з метою виявлення візуальних збігів з використанням платформ Google I Pinterest, комісія дійшла до наступного висновку (*вибрати один з варіантів*):

1) Комісією не виявлено академічного плагіату. Виявлені текстові збіги є загальноживаними фразами та повторювальними елементами оформлення наукового тексту. Візуальні збіги відсутні. Дана магістерська робота може бути допущена до захисту на засіданні Екзаменаційної Комісії.

2) Комісією частково виявлений академічний плагіат. Дана магістерська робота може бути допущена до захисту на засіданні Екзаменаційної Комісії.

3) Комісією виявлено академічний плагіат (обґрунтування факту академічного плагіату додається). Дана магістерська робота не може бути допущена до захисту на засіданні Екзаменаційної Комісії.

4) Інше

Голова комісії

Секретар комісії

Матвієнко О.В.
(прізвище, ініціали)

Шулігіна Р.А.
(прізвище, ініціали)

Дата 11 листопада 2024 р.

Звіт подібності

метадані

Завантажено

Пашиліна

Автор

Пашиліна Карина

Написав експерт / Експерт

Олена Матвієнко

Код сайту

Dragomanov Ukrainian State University

Тригого

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спозвораєння в тексті можуть мати наземно-ночі характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документів та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підкорити до аналізу цього модуля відповідально. У разі зв'язання звітника, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали		0
Мікропробіли		7
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		4

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не в автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

25

Джерела фраз для коефіцієнта подібності 2

4132

Кількість слів

29276

Кількість символів

Подібності за списком джерел

Нижче наведеной список джерел. В цьому списку є джерела в різних базах даних. Копії тексту знайдені в одному джерелі не будуть знайдені. Ці джерела і значення коефіцієнту подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відфільтрувати окремі джерела і перевіряти їх зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

порядковий номер	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА, ВАСИ)	Копії тексту	
		кількість ідентичних слів (ФРАГМЕНТІВ)	%
1	Сад_11_original_26062024_113405 11/14/2024 Dragomanov Ukrainian State University (Dragomanov Ukrainian State University)	17	0.41 %
2	Являпенко_11_original_26062024_113352 11/14/2024 Dragomanov Ukrainian State University (Dragomanov Ukrainian State University)	14	0.34 %
3	Являпенко_11_original_26062024_113352 11/14/2024 Dragomanov Ukrainian State University (Dragomanov Ukrainian State University)	9	0.22 %

PAPER NAME

Пашкіна.docx

WORD COUNT

3584 Words

CHARACTER COUNT

25542 Characters

PAGE COUNT

21 Pages

FILE SIZE

49.6KB

SUBMISSION DATE

Nov 9, 2024 5:52 PM GMT+2

REPORT DATE

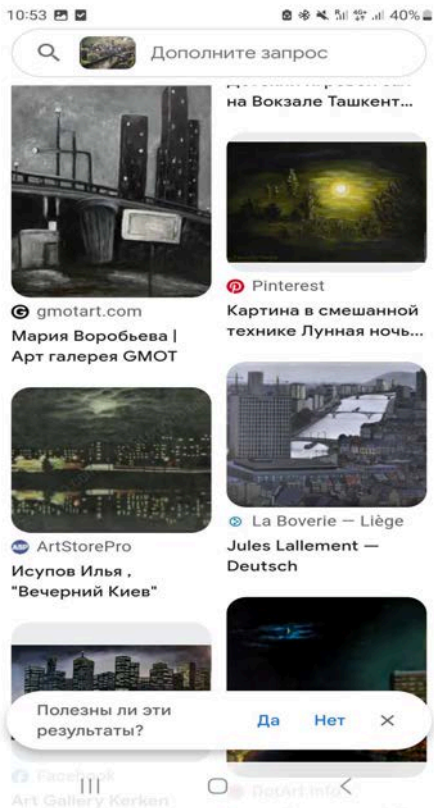
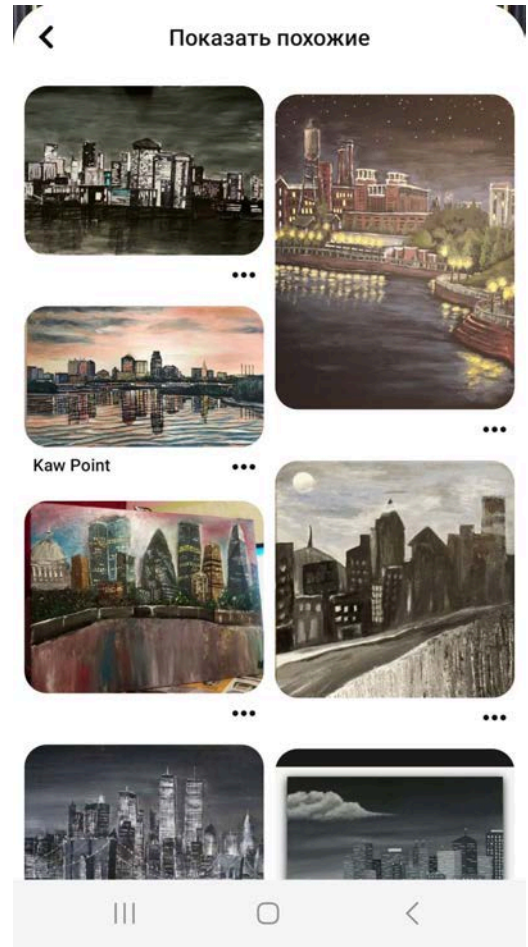
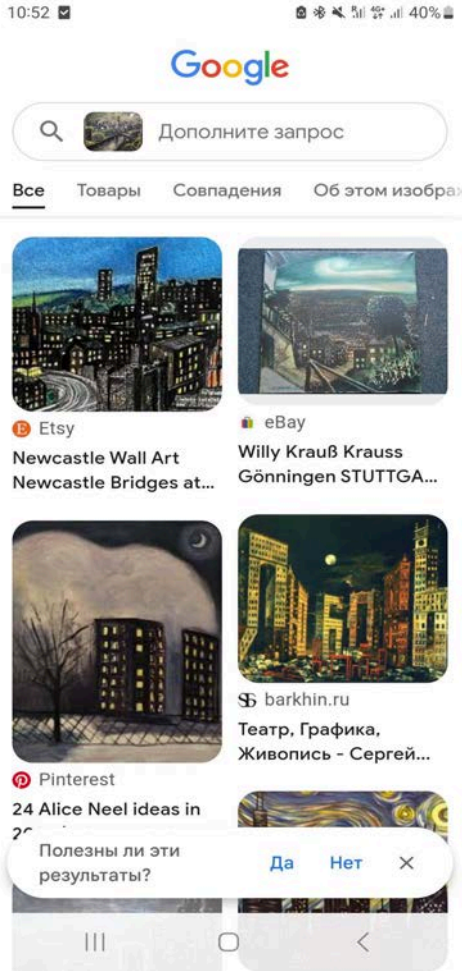
Nov 9, 2024 5:53 PM GMT+2**● 8% Overall Similarity**

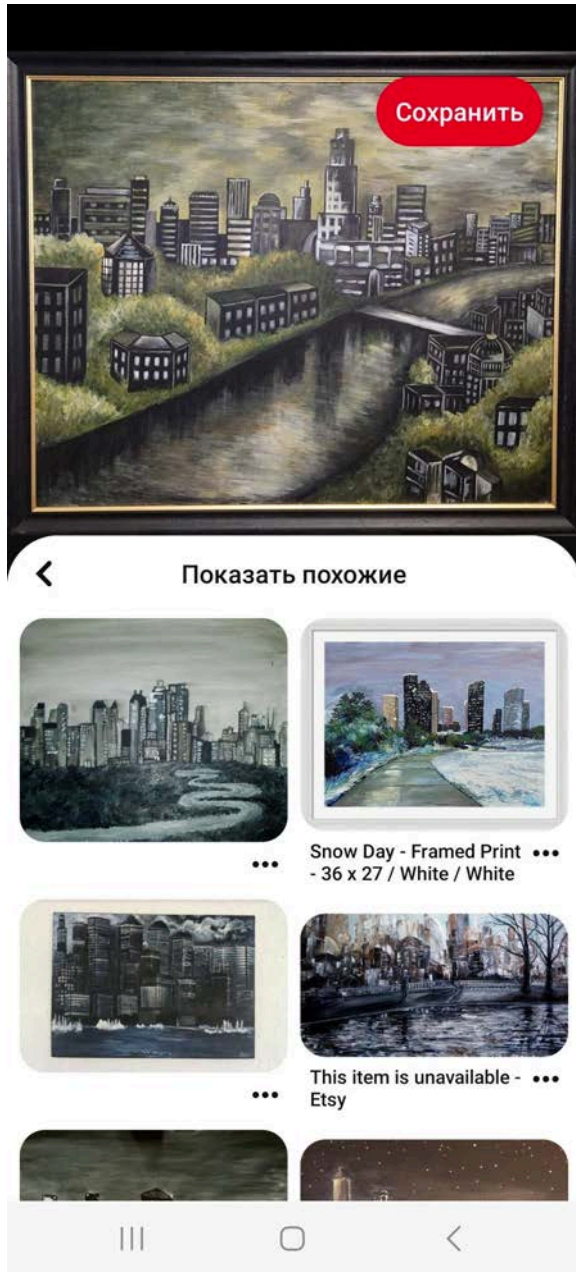
The combined total of all matches, including overlapping sources, for each database.

- 8% Internet database
- 3% Publications database
- Crossref database
- Crossref Posted Content database
- 4% Submitted Works database

● Excluded from Similarity Report

- Bibliographic material
- Quoted material
- Cited material
- Small Matches (Less than 10 words)

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ПЕЙЗАЖ У ТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ХУДОЖНИКІВ 2000-2020-ТИХ РОКІВ	5
1.1 Аналіз стилістичних тенденцій у пейзажному живописі 2000-2020 рр.	5
1.2 Пандемія коронавірусу COVID-19 і її вплив на творчість українських пейзажистів	11
1.3 Вплив повномасштабного вторгнення РФ на територію України на творчість сучасних українських пейзажистів	13
РОЗДІЛ 2. ПЕРЕВАГИ ЗАСТОСУВАННЯ СТИЛІСТИЧНОГО АНАЛІЗУ ТВОРЧОСТІ ПРОВІДНИХ СУЧАСНИХ ХУДОЖНИКІВ-ПЕЙЗАЖИСТІВ УКРАЇНИ У ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ВНЗ	19
2.1 Стильові пошуки в українському сучасному пейзажному живописі	19
2.2 Реалізація авторської творчої роботи «За вікном»	23
ВИСНОВКИ	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	28
ДОДАТКИ	30

ВСТУП

Актуальність теми: мистецтво українських художників стрімко реагують на події сьогодення, на соціальні проблеми, психологічне навантаження, життєві катаклізми. Творчість українських художників-пейзажистів, разом із життям українського народу сьогодні поділяються на до-, та після- повномасштабного вторгнення РФ на територію України.

Художники взагалі, і пейзажисти зокрема, вже зафіксували на полотнах людські трагедії – коронавірус та війну, відтепер вони становлять невід’ємну частину здобутку українського мистецтва XXI століття.

За цей період зроблено безліч художніх проєктів відтворюючих сучасні події, проте теоретичне осмислення їх впливу на творчість українських пейзажистів тільки розпочинається.

Мета кваліфікаційної роботи: дослідження впливу соціально-історичних подій на пейзажний живопис XXI століття, визначення сучасні тенденції, новітніх напрямів у творчості сучасних українських пейзажистів.

Завдання дослідження:

- розглянути вплив соціально-історичних подій 2000-2020-тих років на творчість українських пейзажистів;
- провести стилістичний аналіз творчості провідних сучасних художників-пейзажистів України;
- виявити особливості їх творчих здобутків.

Об’єкт дослідження: творчість українських художників 2000-2020-тих років

Предмет дослідження: пейзаж, як складова частина творчості сучасних українських художників, крізь призму соціально-історичних подій.

Для вивчення питання та розв’язання поставлених завдань були використані наступні методи:

аналітичний – для вивчення мистецтвознавчої літератури, культурно-історичний – для виявлення соціально-історичних передумов формування особливостей пейзажу 2000-тих та 2020 років, мистецтвознавчий – для визначення сутності тенденцій у пейзажах українських митців та стилістичних особливостей творчості окремих пейзажистів, методи систематизації, класифікації, узагальнення – для окреслення узагальненої характеристики тенденцій сучасного українського пейзажного живопису.

Наукова новизна одержаних результатів.

У кваліфікаційній роботі дістав подальшого розвитку аналіз творчих здобутків українських пейзажистів 2000 - 2019 років, та розпочато дослідження творчого періоду з 2020 по 2024 роки, охарактеризовані особливості художніх технік та стилів провідних майстрів сучасного українського пейзажного живопису.

Практичне значення дослідження

На основі проведеного аналізу узагальнено тенденції у пейзажному мистецтві 2000-2020-х років. Застосовуючи на практиці отриманні знання студенти зможуть поглибити вміння інноваційного характеру, навички художньо-експериментальної діяльності, творчі здібності.

Матеріали дослідження було оприлюднено у науковій статті автора: Пашкіна Карина: ПРОВІДНІ ТЕНДЕНЦІЇ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО ПЕЙЗАЖНОГО ЖИВОПИСУ Науковий простір студента пошуки і знахідки (ч. 2): матеріали XI Всеукраїнської науково-практичної студентської інтернет-конференції (29 березня 2024 року): збірник тез. Київ: УДУ імені Михайла Драгоманова. 2024. С. 362-367 [8] (Додаток Г Рис.3.1).

Матеріали наукової роботи апробовано у виступі на XI Всеукраїнської науково-практичній студентській інтернет-конференції «Науковий простір студента: пошуки і знахідки» з нагоди відзначення 190 річниці УДУ ім. Драгоманова, м. Київ, 29 березня 2004. (Додаток Г Рис.3.2-3.7)

РОЗДІЛ 1 ПЕЙЗАЖ У ТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ХУДОЖНИКІВ 2000-2020-ТИХ РОКІВ

1.1. Аналіз стилістичних тенденцій у пейзажному живописі 2000-2020 рр.

Пейзаж – особливий жанр образотворчого мистецтва, який зображує природу (реальну, або уявну). Робота виконана у жанрі пейзаж, також має назву, пейзаж [10].

Видів пейзажів дуже багато. В залежності від мотиву зображення пейзажі поділяються на:

- історичні, романтичні, героїчні, фантастичні, абстрактні та ін.
- сільські, морські, урбаністичні, архітектурні, природні, садово-паркові та ін.
- камерні та панорамні.

Інколи на пейзажах зображують людей, або тварин, але головною на картині залишається природа. Такі пейзажі називають фігуративними.

Світ пейзажу XXI століття - це симбіоз традицій та інновацій.

Українські художники-пейзажисти початку XXI століття не обмежують себе лише традиційними засобами малювання. Пейзажний жанр стає синтетичним мистецтвом. Художники застосовують різноманітні техніки з використанням новітніх технологій, що відкриває перед ними безмежні можливості, дозволяє проявляти свою фантазію.

Сліпе копіювання натури, як на фото, в пейзажному живописі 2000-2020 років, втрачає свою важливість, стає не цікавим і навіть не потрібним.

Головне місце в українському пейзажі цього періоду займають емоції. Вони можуть бути позитивними чи негативними. Головне не залишити спостерігача байдужим. Пейзажі початку XXI століття торкаються душі людини, глядачі відчують те, що хочуть передати автори.

Манера та стиль виконання, композиція, колір, стають допоміжною складовою у виділенні головного і узагальненні другорядного.

Недосказаність, містичність, розмиті контури, яскраві кольори, напіваабстрактні вирішення в картинах - основні тенденції пейзажів цього періоду. У глядачів залишається місце для роздумів, їх уява та фантазія починають працювати, вступають у взаємодію з автором.

Багато робіт другої половини 20 століття виглядали повністю завершеними, складалося враження, що художники ніби нав'язують глядачам своє бачення.

Навпроти, українські пейзажисти початку XXI століття підводять глядачів до істини, але залишають їм можливість самостійно домислити щось, додати своє внутрішнє бачення, завдяки чому емоції починають проявлятися в повну силу. Справжній вир емоцій спонукає людину знову і знову дивитися на картину, і бачить у ній щось своє.

Найвідоміші українські пейзажисти 2000-2020 років спромоглися встановити енергетичний обмін між внутрішнім світом художника і глядача.

У мистецтві відомого пейзажиста Івана Марчука емоції пробуджуються через деформацію зображень, за допомогою асиметричних ритмічних мазків, що створює відчуття нереальності, містичності.

«Ми родом з дитинства» це гасло приходить на спогад під час знайомства із творчістю митця. У його роботах має відлуння і місце народження – село Москалівка на Тернопільщині, і професія батька – ткач [4].

Митець віднайшов свій власний стиль «пльонтанізм» і вперше застосував його саме у пейзажі. Слово «Пльонтанізм» - походить від плести, пльонтати. «Пльонтанізм» - це переплетіння сотень, тисяч тонких кольорових ліній. Художник досягає ефекту світіння, живої вібрації та об'ємності за допомогою нанесення фарб під різними кутами (Додаток А Рис.1.1) [2].

Велике значення має колір робіт у творчості Івана Марчука. Наприклад, за допомогою червоно-багряного кольору митець передає стан емоційної напруженості, ніби зараз щось трапиться (Додаток А Рис.1.2).

Пейзаж у творчості Марчука посідає особливе місце [5]. Велич, могутність природи, вражаючі своєю масштабністю простори, реалістичне світло нікого не залишають байдужими. Від картин Марчука, на яких зображені літні дні відчувається тепло, від зимових пейзажів – холод, від деяких робіт відчувається, навіть, неприборкана сила. Виставки Марчука надовго залишаються у серцях відвідувачів, незалежно від роду їх діяльності, віку, освіти, соціального статусу. Його пейзажі ваблять, майже гіпнотизують. Глядачі відчують магічний реалізм кожної картини, тому зазвичай споглядають картини годинами (Додаток А Рис.1.3).

Митець створив понад 5000 полотен.

У 2020 році в аеропорту міста Києва було проведено модний показ одягу за мотивами картин Марчука. Митець дуже прихильно поставився до цієї події.

Іван Марчук відвідав увесь світ, проте на його полотнах лише пейзажі, які стосуються України.

Викликають повагу любов митця до України, працелюбність та відданість справі.

Не дивно, що Іван Марчук входить у 10 самих відомих сучасних пейзажистів України.

У 2022 році полотно «Сад спокуси» (1986) Івана Марчука було продано з аукціону за 120 тис. доларів кошти спрямовані на потреби ЗСУ (Додаток А Рис.1.4).

Анатолій Криволап. Це ім'я відомо кожному, хто хоч трішки цікавиться пейзажним живописом (Додаток А Рис.1.5).

За версією журналу Forbes, він один з найвідоміших і найдорожчих художників України. У 2013 році його картину «Кінь. Вечір» було продано у Лондоні за 186 тис. дол. [9].

В пейзажах Анатолія Криволапа українська земля – це чиста; вічна природа, де зникають усі виміри та об'єкти, окрім сили кольору, що заворює глядача.

Анатолій Криволап працює у своїй власній техніці «не фігурального живопису» [1].

Він малює на великих полотнах експресивні пейзажі барвистими фарбами, дуже яскраві за кольорами (Додаток А Рис.1.6).

Абстрактно-пласкі пейзажі є основним напрямком роботи художника, а лейтмотивом творчості митця є взаємодія з собою.

Він спочатку спостерігає, аналізує свої почуття від баченого та уявного, тому його пейзажі емоційно насичені. «Це така лабораторна робота при якій ти сам є і предметом вивчення, і тим, хто вивчає» - пише А. Криволап [19].

Митець завжди експериментує з кольорами. Сам Криволап розповідав, що опанував понад 50 відтінків червоного. «Кажуть, що червоний колір — агресивний, збуджувальний, а мене, навпаки, він заспокоює», — каже художник [18].

Кольорові сполучення на його роботах викликають у глядачів широкий спектр переживань, нові незнайомі емоції, надихають на дуже глибокі почуття. Відповідний настрій створюється за допомогою кольорових плям та горизонтальних смуг. Художник любить використовувати два полярні кольори: зверху фіолетовий та знизу червоний (кольори заходу сонця). У роботах митця мінімум деталей, проте обов'язково є деталь, яка водночас об'єднує з реальністю та характеризує той емоційний стан, який він хотів передати: це може бути поле, ставок, сонце, небо, місяць. У творчості художника природа і мистецтво сплітаються у єдине ціле. За допомогою простих доступних і відомих усім прийомів живопису художник створює неповторні за енергетичною силою та духовним змістом українські пейзажі. (Додаток А Рис.1.7) .

У 2014 році Uni Credit банк випустив унікальні платіжні картки прикрашені картиною Анатолія Криволапа «Карпатський пейзаж» (Додаток А Рис.1.8).

У 2016 році Криволап заснував власну премія для підтримки обдарованих студентів художніх ВУЗів. Три переможця у номінаціях «Живопис», «Графіка», «Пластичне мистецтво» отримали у нагороду подорож до однієї із столиць Європи. Загальний грошовий еквівалент премії дорівнював 130 тис. грн.

Творчість Анатолія Криволапа – це новий нетрадиційний погляд на пейзаж, який формується не на споглядальному, а на психологічно-емоційному душевному рівні.

Використання інформаційно-комп'ютерних технологій є невід'ємною складовою сучасного життя. Воно накладає відбиток на всі сфери діяльності людини, включаючи мистецтво.

Вплив цифрової культури поширився на всі види образотворчого мистецтва — графіку, скульптуру, живопис. Стали з'являтися голографічні зображення, що імітують рельєф, скульптуру, картину, і навіть архітектуру.

Використовуючи сучасні комп'ютерні технології створює свої неординарні містично-урбаністичні пейзажі Андрій Блудов. У 2023 році в Києві пройшла виставка митця де були представлені роботи за весь 30 річний творчий період, включаючи і роботи створенні у часи повномасштабного вторгнення (Додаток А Рис.1.9).

Андрій у своїх роботах об'єднує багато жанрів і технік. Його творчість це симбіоз постмодернізму, фігуратизму, символізму, поп-арту, нео-поп-арту, імпресіонізму, літрізму та ін. Логічно вибудована концепція його робіт спрямована на емоційний стан. Улюблені кольори космічний синій, помаранчевий та сполучення демонстративно теплих тонів. В своїх творах митець поєднує традиційний живопис з друком на полотні шовкографією, створюючи складний живописний простір який впливає на свідомість людини (Додаток А Рис.1.10). Як розповідає сам автор: «Мій живопис

співзвучний іншим людям, вони іноді докладно розповідають, що з ними відбувається, коли вони дивляться на картини» [20].

Його мистецтво напівабстрактне, напівфігуративне. Воно виглядає трохи розмитим, мов припорошеним піском віків та хвилями часу. Образи напівпрозорі і туманні.

На початку ХХ століття набуває розвитку і так зване, швидке мистецтво, швидкий живопис.

Яскравим представником нової формації є відомий український художник-ілюстратор Сергій Майдуков.

Серед чорно-білих фотографій, живопису 30 років минулого століття черпає митець своє натхнення.

Улюблені архітектурні стилі конструктивізм, бруталізм, модерн знайшли відлуння в його творах.

Експресивні швидкі пейзажі, з мінімальною кількістю кольорів, візитівка Сергія. Така техніка виконання стає найбільш актуальною у наш час.

У 2021 році Сергій представив широкому українському загалу свій артбук Kyiv у який увійшли скетчі та ілюстрації за період з 2018 по 2020 роки [6]. У власній специфічній манері художник зображає архітектуру, не завжди красиву повсякденність та міський поспіх (Додаток А Рис.1.11-1.12).

У 2020 році відбулася колаборація Сергія Майдукова із ЦУМ. У вітринах магазину були представлені роботи ілюстратора, та арт-інсталяції його робіт. Пакети ЦУМу цього періоду були прикрашені трьома роботами майстра (Додаток А Рис.1.13).

Пейзажне мистецтво початку 21 століття часто стає предметом жвавих обговорень та дебатів. З одного боку, воно неординарне, виразне, захоплююче, вражаюче та, з іншого часто стає об'єктом критики, викликає багато сумнівів та питань.

1.2. Пандемія коронавірусу COVID-19

і її вплив на творчість українських пейзажистів

Пандемія коронавірусу COVID-19 почалася взимку 2020 у Китаї та швидко охопила увесь світ. В Україні карантин розпочався у березні 2020 і тривав більше трьох років. Лише 1 липня 2023 року закінчилася дія карантину та було знято режим надзвичайної ситуації у зв'язку з пандемією коронавірусу.

Під час пандемії життя основної маси населення країни сповільнилося, ніби завмерло. Більшість населення знаходилося вдома на карантині. Нагадаю, що на початку карантину, у перші місяці, не працював навіть міський транспорт. У людей з'явилося більше вільного часу. Як наслідок, у значної кількості людей з'явилося бажання і навіть необхідність «вийти за межі власної оселі та доторкнутися до «прекрасного»». Водночас зменшилась кількість культурних заходів, які можна було відвідати. Нажаль, навесні 2020 року було зачинено 90 відсотків музеїв та скасовано велику кількість публічних заходів. Тому затребуваними стали віртуальні галереї, музеї, виставки. Соціальні мережі, блоги, форуми дозволили донести мистецтво до широкої аудиторії. Зросла популярність онлайн-форматів, інтернет-видань та стрімінгових платформ. Діджиталізація – стала нагальною потребою.

Звісно, весь цей складний період для українського суспільства, художники-пейзажисти не сиділи склавши руки.

Життя митців, як і пересічних громадян під час пандемії уповільнилося, що дозволило відкрити для себе щось нове. Художники намагалися вийти за рамки буденності, спробувати щось незвичне, нове для себе, змінити напрями, урізноманітнити техніки малювання, і навіть переосмислити себе у мистецтві.

Наприклад, Іван Марчук у цей період зрозумів, що не працював у чорно-білих кольорах. Результатом стало написання серії з восьми робіт «Чорно-білий діалог».

Анатолій Криволап під час пандемії працював над розписом Храму Покрова Пресвятої Богородиці у селі Липівка Бучанського району Київської області та паралельно над етюдами-мініатюрами, що незвично для митця. Як ми знаємо, він полюбляє малювати картини великого формату.

Сергій Майдуков разом із студентами та художниками-ілюстраторами створив та опублікував серію малюнків зображаючих Київ під час карантину. Вони зроблені у вигляді обкладинок для ефемерного видання під назвою The Kyivite ("Киянин") (Додаток А Рис.1.13).

На цих ілюстраціях іронічно зображується реалістичне, знайоме всім киянам місто в умовах карантину, настрої його мешканців. Пусті вулиці, порожні сквери, випрані маски, які вітер зриває з мотузки, дикі тварини, які замість людей розгулюють по вулицям міста та ін.

Підсумовуючи вищесказане можна зробити висновок, що українські художники-пейзажисти не лишилися байдужими до проблем суспільства і не зважаючи на життєві негаразди продовжили малювати.

Стрімка зміна подій, мінливість часу, невпевненість у майбутньому, невизначеність у сьогоденні вплинули на роботи українських пейзажистів цього періоду.

Проте, коронавірус надихнув багатьох з них на нові звершення. Робота стала засобом миттєвого реагування на оточуючу дійсність.

Досвід коронавірусної кризи призвів до поширення у сучасному світі ідеї «мистецтва просто неба» із можливістю циркуляції свіжого повітря. Що отримало підтримку та розвиток у сучасній Україні.

Цікаву тенденцію виявили Британські вчені. Вони довели, що під час коронавірусу школярі масово мріяли стати митцями.

1.3. Вплив повномасштабного вторгнення РФ на територію України на творчість сучасних українських пейзажистів

Творчість українських художників-пейзажистів, разом із життям українського народу поділяються на до, та після повномасштабного вторгнення РФ на територію України.

Витвір мистецтва відображає індивідуальність автора. Кожна робота створює свою неповторну атмосферу. Немає правильних та не правильних картин, зате, є роботи, які потрапляють з вами у резонанс. В цьому полягає привабливість вибору. Світ мистецтва не стоїть на місці. Він постійно розвивається, видозмінюється разом із суспільством та оточуючою дійсністю. Змінюємося і ми. Змінюється наш вибір. Те, що приваблювало нас вчора стає не актуальним сьогодні.

24 лютого 2022 року почалося повномасштабне вторгнення Росії в Україну. В цей день докорінно змінилося життя всіх українців. На тлі війни змінилося сприйняття життя, відбулося переосмислення пріоритетів та цінностей. З'явилися нові, зовсім інші пейзажі.

Емоційне наповнення пейзажів продовжує бути у центрі уваги. Проте, емоції українців взагалі, авторів та глядачів безпосередньо, змінилися кардинально.

У роботах пейзажистів періоду 2022-2024 років знайшли відображення емоції теперішніх складних часів - страх, розпач та зникання: до сигналів тривоги, вибухів, невтішних новин, до постійного очікування чогось найгіршого, до того, що в будь-який момент твоє життя або життя найближчих тобі людей може обірватися.

Роботи художника-пейзажиста Олександра Ступака з циклу «Безсмертне» нагадують глядачам про швидкоплинність життя, про необхідність жити на повну силу (Додаток А Рис.1.15).

Олександр розпочав роботу над проектом після початку повномасштабного вторгнення в Україну. «Саме тоді я як найповніше усвідомив швидкоплинність часу, і відчув гостру необхідність в іконографічному узагальненні образу землі і неба. Це живопис кольорового поля, де є лише різнобарвні кольорові площини, що відтворюють земне і

небесне, непорушне і вічне, та щось, що виникає між ними, те що є скороминучим і швидкоплинним. Все минає, лишень, Земля і Небо здаються безсмертними». Так написав сам митець у експлікації до робіт, що були представлені на персональній виставці у Національному музеї Тараса Шевченка у травні 2024 [11].

Основна думка проекту: «Зникне все, залишиться тільки горизонтальна лінія» (Додаток А Рис.1.16).

Зараз, під час військових дій в Україні, виникає новий прошарок культури і мистецтва, що породжує виникнення нових трендів. Живопис з поетапним лісіруваннями, з нанесенням безлічі кольорових пластів, сьогодні втрачає свою актуальність та попит.

А ось інсталяції, постери, плакати, ілюстрації, мурали на воєнну тематику стають надзвичайно популярними.

Знову звернемо увагу на творчість Сергія Майдукова.

До початку війни Сергій малював лише пейзажі улюбленого Києва, зараз він малює пейзажі всієї многостраждальної України, наше нелегке сьогодні. За допомогою своїх творів він розповідає всьому світу про події в нашій країні. Його роботи можна побачити на світлинах найвідоміших світових періодичних видань, таких як, The Economist, New Yorker, Die Zeit.

Війна у творах Майдукова не прикрашена, не романтизована, вона жорстока та безжальна. (Додаток А Рис.1.17).

У 2024 році вийшов його новий артбук «Заграва» [3] (Додаток А Рис.1.18).

У роботах ілюстратора цього періоду переважають жовтий, блакитний, червоний та чорний кольори.

Порівнюючи артбуки митця Куїв (2021) та «Заграва» (2024) можна простежити загальну тенденцію зміни настрою, колористики, сюжетної лінії. Перша книга про «цвітіння Києва», друга «своєрідна хронологія воєнних подій». Насамперед, звісно, змінилася емоційна складова робіт. За словами автора «Трепет, коли говориш про війну, перетворюється на значно

сильнішу вібрацію, ніж від малювання міських пейзажів — навіть улюблених, омріяних і поетичних» [17].

Не лишилася байдужою до подій сьогодення сучасна художниця-пейзажистка Ганна Криволап, донька Анатолія Криволапа.

Вже багато років її творчість привертає до себе увагу. Її роботи різнопланові, талановиті, самобутні. Мисткиня створює свої роботи у яскравій колористичній гамі за допомогою нестримних мазків. Твори Ганни динамічні, експресивні, їх легко виокремити серед інших. Ідеї робіт пейзажистки цікаві, неординарні і водночас, зрозумілі кожному. Роботи Ганни Криволап торкаються минулого, сьогодення та майбутнього нашої країни, вони сповнені любові до України.

Ганна постійно приймає участь у всеукраїнських та міжнародних виставках. Входить до національної спілки художників України. Роботи художниці знаходяться у колекціях по всьому світі.

Не можна оминати увагою масштабну виставку Ганни 2019 року «Причетність». Роботи цієї серії виконані в гарячих кольорах, несуть позитив, оптимізм, життєрадісність та енергетику свободи.

У своїх мальовничих пейзажах представлених в рамках цього проекту майстриня зашифрувала українські символи, своєрідний генетичний код України.

Головним для пейзажистки завжди був і залишається колір, за його допомогою вона передає різноманітні відчуття та прояви.

Роздивляючись творчість Ганни Криволап до- та після- 24 лютого 2022, можна стверджувати: під впливом історичних подій змінюються кольорові рішення та світовідчуття мисткині.

Сама художниця підтверджує «Нова реальність диктує інші форми вираження» [14].

У серії авторки «Світло крізь темряву», написаній під час війни, знайомі обриси міст, ніби мінливі тіні самих себе, повертають до подій осені 2022 та зими 2023 року, коли ворог нищив усе те, що давало світло і

тепло. Кожне полотно Ганни вселяє віру, що крізь темряву обов'язково проб'ється світло (Додаток А Рис.1.19).

У лютому 2024 року відбулася ще одна виставка Ганни Криволап «Горизонти. Спектр» [7]. На якій були представлені пейзажі різних міст України та світу змальовані наче з висоти пташиного польоту. Міські краєвиди створенні різнобарвними широкими мазками створюють різноманітні ритми та викликають позитивні емоції. Динамічний, красивий світ, яскрава палітра кольорів представлених полотен пробуджують жагу до життя і віру в перемогу (Додаток А Рис.1.20).

Не оминув тему війни у своїх пейзажах і відомий український художник Владислав Шерешевський. Цікаво, що свою роботу про загибель російського військового судна Москва, він написав за два дні до знищення крейсера. Цій події присвячено декілька картин митця. (Додаток А Рис.1.21-1.23).

Пророчими виявилися роботи і відомого українського художника, графіка, ілюстратора, блогера Олекса Манна.

Незадовго до початку війни він зробив серію графічних та живописних пейзажів у чорно-сіро-червоних кольорах з символічними образами, що пророкували жахливі події сьогодення. Наприклад мертвий птах над лавою, червоні гучномовці — символи повітряної тривоги, прірва від снаряду, та палаючі будинки — всі ці прозорливі мистецькі бачення були унаочнені, ще до початку війни і свідчать про силу інтуїтивних відчуттів художників, здатність випереджати час (Додаток А Рис.1.24).

Після початку вторгнення Росії у 2022 році автор зробив серію пейзажів на воєнну тематику під назвою «Російський мир».

Нещодавно, у жовтні 2024 у місті Києві пройшла нова виставка Олекси Манна «Перехід» [16]. Серія робіт у темній монохромній техніці зображенням міських пейзажів. Привертають увагу різкі перспективи, які мов чорні діри всмоктують в себе простір. Буденні краєвиди митець перекраює майже до невпізнанності виокремлюючи саму їх сутність. Вони

постають перед нами важкими, вологими, ніби написаними самою сирою землею, холодні і байдужі до зовнішнього погляду. Монохромний масив живописної серії раптом закінчується однією єдиною кольоровою картиною. Бо цей проект про перехід, від темного до світлого, від чорно-білого до кольорового і від тривоги до життя (Додаток А Рис.1.25).

У 2024 році побачили світ ілюстрації художника до збірки віршів Юлії Мусаковської «Каміння і цвяхи» [15] (Додаток А Рис.1.26).

Роботи митця тривожні та лаконічні.

Інструмент розмови, за словами митця, це лінія, крапка, пляма [15].

Основні художні засоби – свідомо обмежена площа, обмежена кількість кольорів з додаванням контрастного акценту, результат - створення насиченої, збагаченої, цілісної реальності.

Основна ідея всієї творчості митця: «Вихід завжди є, його можна знайти».

У творах сучасних українських митців спостерігається тенденція к збільшенню кількості картин в ахроматичній гаммі, на сам перед в сірих та чорних кольорах.

Символізм дуже популярний напрям у живописі і має помітний вплив на художні практики українських пейзажистів початку 21 століття.

У відповідь на важкі часи, болючі процеси та стани українського суспільства художники-пейзажисти створюють різнобічні сюжети, у яких розкривають переживання свої та пересічних громадян.

Одні митці звертаються у своїй творчості до позачасових універсальних мотивів, інші – відображають наслідки катаклізмів.

Звісно, багато українських митців звертають свій погляд на краєвиди інших країн світу і відтворюють їх у своїх пейзажах.

Водночас художники всього світу висловлюють підтримку Україні. Наприклад, багато митці міжнародної спільноти додають у свої роботи

жовто-блакитні та червоний кольори, для підтримки України, як елемент єдності.

Крім того, безліч міжнародних культурних фондів, всесвітньовідомих музеїв, інституцій, арт-резиденцій, приватних галерей сьогодні звертають свої погляди на Україну та готові підтримувати українських митців.

**РОЗДІЛ 2 ПЕРЕВАГИ ЗАСТОСУВАННЯ СТИЛІСТИЧНОГО
АНАЛІЗУ ТВОРЧОСТІ ПРОВІДНИХ СУЧАСНИХ
ХУДОЖНИКІВ-ПЕЙЗАЖИСТІВ УКРАЇНИ У ОСВІТНЬОМУ
ПРОЦЕСІ
ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ**

2.1 Стильові пошуки в українському сучасному пейзажному живописі

Різні художники один і той самий пейзаж будуть сприймати, усвідомлювати та відтворювати по своєму. Більш того, кожен митець у різні періоди своєї творчості один і той же пейзаж буде відображати по різному.

Пейзаж це не лише малювання оточуючої дійсності, а й відбиток емоційного стану творця.

Вивчення теми «Пейзаж у творчості українських художників 2000-2020-тих років», як складової частини освітньої дисципліни «Образотворче мистецтво» студентами вищих навчальних закладів повинно відбуватися відповідно до навчального плану.

Навчальний план може містити наступні розділи:

1. Роль творчості провідних сучасних художників-пейзажистів України у вивченні жанру «Пейзаж».
2. Особливості роботи над пейзажем у 2000-2020 роках
3. Вплив соціально-історичних подій на пейзажний живопис ХХІ століття.
4. Аналіз робіт сучасних художників-пейзажистів України. Розбір художніх технік і художніх матеріалів в роботі над пейзажем у творах українських мистців.
5. Роль сучасного пейзажного мистецтва у вихованні естетичного бачення, формуванні особистості фахівця, громадянської свідомості молоді, емоційної стійкості.

Навчання має містити як теоретичну, так і практичну частини і вивчатися у системі загального процесу підготовки фахівця та викладача з образотворчого мистецтва.

Вивчення творчості сучасних художників-пейзажистів України допоможе студентам оволодіти навичками візуального сприйняття.

Аналіз робіт пейзажистів 2000-2020 має складатися з наступних частин:

Розгляд етапів та послідовності роботи над пейзажем.

Вивчення композиційних рішень.

Дослідження лінійної та повітряної перспективи окремих пейзажів.

Аналіз пропорційності.

Роль кольору та світла в творах різних художників.

Розбір технічних прийомів та методів роботи видатних митців-пейзажистів України.

Вплив національних традицій на творчість пейзажистів нашого часу.

Використання сучасних технологій у творах видатних українських пейзажистів.

При вивченні теми: «Пейзаж у творчості українських художників 2000-2020-тих років» педагог допомагає студентам розкрити особливості, які вони мають засвоїти. Навчає студентів бачити пейзаж в цілому та умінню уважно аналізувати деталі зображуваного.

Важливу роль в вивченні теми має самоосвіта студентів. Взагалі, самоосвіта через саморозвиток, самопізнання, самоорганізацію, творчу самореалізацію, самовдосконалення необхідна умова для розвитку професіоналізму педагога-художника. Відвідування виставок, лекцій, вивчення літератури, поглиблене вивчення творчості окремих митців - перші необхідні кроки у цьому напрямі.

Після ознайомлення з теоретичною частиною рекомендується створення практичної роботи.

Студентам пропонуються створити сучасний пейзаж із вибором художніх матеріалів та техніки виконання.

Методична послідовність в роботі над пейзажем, розуміння характерних особливостей пейзажу (сільського, міського, марини, тощо), уміння вірно передавати пропорції, враховуючи вид пейзажу, використання атмосферної та лінійної перспективи, вміння передавати настрій за допомогою кольору, здатність передавати об'єм за допомогою світлотіні – основні навички, які опановують студенти у процесі створення власної роботи.

Сьогодні велике значення надається боротьбі з плагіатом. Тому обов'язково необхідно розповісти студентам про етичні правила написання роботи.

Не зважаючи на перегляд та аналіз картин видатних сучасних пейзажистів України роботи студентів повинні бути індивідуальними позбавленими плагіату.

Доречі, існує вірогідність, що незабаром у картини будуть вставляти електронні чіпи, щоб з них неможливо було зняти копії та продати як оригінал.

Розмаїття та багатогранність навколишнього природного середовища, різноманітність та складність сучасного світу відображена у творах митців, потужно впливає на чуттєву сферу молодого покоління.

Вивчення досвіду провідних українських митців-пейзажистів приймає колосальне значення у формуванні громадянської свідомості молоді, емоційній стійкості, вмінню гнучко реагувати на соціально-економічні виклики.

Творчий процес сьогодні для багатьох студентів образотворчого мистецтва стає не лише засобом самовираження, можливістю зробити кар'єру, він стає засобом психологічного заспокоєння, своєрідної рефлексії.

Пейзаж зокрема, та творчість взагалі допомагають студентам вищих навчальних закладів боротися з такими наслідками війни, як страх, відчай, невпевненість, безсоння, психологічне навантаження та психологічне виснаження. Сильні потрясіння в житті студенти втілюють саме у своїх

творах. Робота стає необхідністю, острівцем розрядки, місцем куди можна виплеснути свої емоції.

В нелегкий для нашої держави час в пріоритет виходять такі напрями навчання студентів вищих навчальних закладів, які в першу чергу виховують молодь, як особистість відкриту для сприйняття нових знань, з прагненням до максимальної реалізації своїх можливостей, здатну на усвідомлений та відповідальний вибір у різних життєвих ситуаціях.

Аналіз творчості сучасних українських пейзажистів допоможе студентам вищих навчальних закладів відкривати нові напрями підготовки до спеціальності.

Включення стилістичного аналізу творчого доробку сучасних українських пейзажистів у навчально-методичний план, вироблення чіткої концепції та коригування методичної роботи спрямованої на кінцевий результатів, підвищення рівня викладання, в тому числі шляхом по'єднання традиційних та новітніх технік пейзажного живопису призведе до формування стійкого позитивного зацікавлення студентів у освітньому процесі, підвищення їх знань, вмінь та навичок, покращення теоретичної та практичної підготовки, вдосконалення якості освіти, і як наслідок, покращення професійно-практичної підготовки майбутніх фахівців.

Крім того, оволодіння техніками виконання пейзажу допоможе студентам вищих навчальних закладів зрозуміти особливості роботи у цьому жанрі образотворчого мистецтва, звільнитися від копіювання натури, дасть безліч варіацій для нових знахідок, стимулює їх творчий розвиток у бік індивідуальності, створить умови для власної інтерпретації оточуючої реальності, підвищить рівень спроможності виконання студентами творчих робіт на гідному рівні.

Дослідження творчого здобутку сучасних українських пейзажистів допоможе вихованню студентів у дусі патріотизму, глибокого почуття любові до Батьківщини, формуванню чітких світоглядних орієнтирів та активної життєвої позиції молоді.

1.4 Реалізація авторської творчої роботи «За вікном»

Робота «За вікном» це моя рефлексія на тему «війни» взагалі, на тему «блекауту» безпосередньо.

Великий відгук у моєму серці отримали роботи художника з Маріуполя Олександра Лук'янова, який разом із родиною перебував під обстрілами у блокадному місті. Зараз художник перебуває на заході України де написав серію картин про жахливі події свідком яких став: «Пейзаж з вікна мого будинку, якого більше немає», «Повернення. Іриси», «Веселка у вікні» [13] (Додаток Б Рис. 2.1-2.4).

Вони нагадують мені моє життя.

У 2014 році мені разом із родиною довелося виїжджати з міста Луганська. Я пам'ятаю, коли мати проводжала нас із бабусею з міста, ми саме були на вокзалі, земля здригалася від взривів, над містом стояли стовбури чорного диму і здіймалися велетенські язички полум'я. Це був мій початок війни. Мати відправила мене із бабусею до родичів на західну Україну. Проте, все життя у родичів не проживеш. У листопаді 2022 наша невеличка родина зібралася у місті Рубіжне Луганської області.

Я змогла прилаштуватися до нових умов життя: до нового міста, до нового оточення, до нової школи. Поступово наше життя налагодилося.

Але 23 лютого 2022 року Росією було обстріляно місто Київ.

Я тоді вже здобувала освіту бакалавра у нашому університеті імені Драгоманова і жила у гуртожитку університету в місті Києві. Під час обстрілу я саме знаходилася у гуртожитку. Десь о п'ятій ранку нас зібрали викладачі і сказали роз'їзжатися по домівках. Я подзвонила додому і передала це матері. На що вона відповіла мені: «Доню, тобі нікуди їхати, бо у нас також стріляють».

Так почалося особисто для мене «повномасштабне вторгнення РФ на територію України».

В той же день мої мати та бабуся виїхали до Києва, щоб бути разом зі мною. Проте, зустрітися ми змогли лише у липні 2022. Спочатку кордони Києва та Київської області були зачинені, через перебування на їх території військ Росії. Потім на нервовому ґрунті, від перехвилювання дуже захворіла моя бабуся. Лікарі категорично заборонили їй їхати далі. Так дорога довжиною у один день перетворилася на дорогу у півроку.

Зараз моя родина перебуває у місті Києві, де, нажаль, і досі продовжують лунати сирени та чути вибухи.

Коли я замислилася про свою дипломну роботу мені на згадку прийшли роботи саме Олександра Лук'янова, так з'явилася ідея моєї роботи, народилася її назва «За вікном».

Дуже велике враження справила на мене картина Бориса Кузьми «Ужгород. Резиденція» з виставки «Закарпатська школа живопису» Національного музею Київської картинної галереї із циклу «Мистецькі школи України» (Додаток Б Рис.2.5).

Ця робота нагадує мені міста-примари мого життя: Луганськ і Рубіжне, з обгорілими будинками. Вони начебто є, а начебто їх і немає. Там лишилася частина мого життя. Мої іграшки, мої книги, мої друзі. Ці міста існують і зараз. І сьогодні в них живуть люди. Проте мене там немає. Я не можу туди приїхати, я не можу там побувати. Тому для мене це міста-примари. Під час блекауту, коли Київ був зануреним у темряву, він також здавався мені містом-примарою. Я розумію, що художник малював зовсім інше, можливо навіть, на цю роботу його надихало щось гарне, але я відчуваю саме так.

У своїй роботі я стилізовано відобразила міста Київ, Луганськ та Рубіжне, які є відправними щоглами мого життя.

Ще одна робота з виставки «Закарпатська школа живопису» знайшла відлуння у моїй душі. Картина Аттіли Коприви «Клин» (Додаток Б Рис.2.6).

Я здаюся собі тим клином, насильно вирваним із картини мирного буття.

Не думаю, що ця робота знайшли безпосереднє відображення у моїй роботі, проте вона вплинула на мою свідомість, була моїм натхненням.

Мене зачарував пейзаж Івана Марчука «Зійшов місяць над Дніпром» (Додаток Б Рис.2.7). Мені сподобалася ніч у виконанні майстра. Я захотіла спробувати створити свою нічну роботу у східній кольоровій гаммі.

Одна робота Сергія Майдукова з артбуку «Заграва» спонукала мене створити міський архітектурний пейзаж (Додаток Б Рис.2.8).

На ідею зобразити у роботі період блекауту, мене надихнула виставка Ганни Криволап «Світло крізь темряву» (Додаток Б Рис.2.9).

Роботи представлені у us-art.Gallery «Картини, що світяться в темряві» з циклу «Маленьке містечко» [12] (Додаток Б Рис.2.10 – 2.12) також привернули мою увагу. На цих картинах я, в першу чергу, побачила віру у світле майбутнє.

Я вірю, що всі негаразди минуть, в Україні запанує мир та спокій, життя налагодиться. Свою віру я спробувала показати у творчій роботі.

На моєму пейзажі зображено саме той момент коли у місті починає з'являтися світло. Так, більшість будинків, ще залишається у темряві, проте в деяких вже починають світитися вікна. Дивовижне видовище, коли ще хвилину назад повністю темне місто починає опромінюватися світлом, як надією на краще.

Крім світла з вікон частина будинків на картині підсвічені, осяяні світлом луни. Блиск луни підкреслює, що навіть у самий чорний період обов'язково є промінь світла.

Під час створення роботи «За вікном» було зроблено декілька варіантів ескізів (Додаток Б Рис.2.13 – 2.15). Більш за всі мені сподобався остаточний варіант. Він і був обраний за основу роботи.

Хід роботи відображено в додатках Б Рис. 2.16 - 2.21.

ВИСНОВКИ

Українські пейзажисти 2000-2020 років активно використовують у своїй творчості національні традиції, надбання попередніх поколінь та досягнення сучасного світового мистецтва, володіють широким спектром динамічного й пластичного самовираження. Основні акценти пейзажів цього періоду – експресивність, складні колірні рішення, виразна образність, складність і неординарність стилістики зображення.

Сучасні технології привнесли в пейзажний живопис початку 21 століття по-перше нові художні засоби, по-друге інтерактивність. Перші відкривають нові можливості митцям для творчості. Другі відкривають нові можливості для глядачів, дають змогу вступати в контакт з художником і навіть брати участь у процесі створенні творів.

Повномасштабне вторгнення Російської федерації на територію України вплинуло не лише на життя людей, а і на творчі процеси.

Війна — страшне лихо, яке знайшло відображення в історії та мистецтві.

Сьогодні вже можна з упевненістю сказати, що напад Росії не зупинив творчий потік в Україні, навпаки, він дав додатковий поштовх до творчості українським митцям.

Пейзажисти сьогодення продовжують кидати виклик межам творчості та уяви. Кожен з них має свій унікальний стиль, своє естетичне та культурне бачення, свою соціальну позицію.

Основні стилістичні напрямки - символізм, спрощеність, абстрактність, плакатність.

Художники постійно розширюють системи засобів художньої виразності, експериментують з багатьма техніками, зокрема фотографіями, інсталяціями, арт-діджитал простором, інтерактивними проєктами.

Завдяки сучасним технологіям мистецтво 2000-2020 стає більш доступним, оскільки є змога ділитися ним та розповсюджувати у Інтернеті, долаючи, а інколи навіть руйнуючи географічні та культурні межі.

Варто відзначити, що українські реалістичні пейзажі воєнного часу позбавлені документалізму.

Митці намагаються підібрати найбільш глибокі змісти і втілити їх так, щоб на полотнах потужно відображалися реалії війни, прагнення України до миру й розуміння цінності людського життя. Вони виразно розкривають переживання кожного і водночас цілої країни.

Пейзажі сьогодення зцілюють та загартовують душі.

Сьогодні український пейзажний живопис набуває особливого значення, він нагадує нам за що воює Україна.

Роботи художників-пейзажистів сповнені відчуттям сили українського народу, його незламності та впевненості у нашій перемозі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Книги:
1. Авраменко О. О. Метафізика чистого кольору Анатолія Криволапа: біографія, мемуари. Київ, Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України, 2018. 168 с.
 2. Климчук, О. О. «Я єсьмь ...». Художник Іван Марчук, провидець і подорожній: есей-біографія. Київ : Український письменник, 2012. — 576 с.
 3. Майдуков С. Артбук «Заграва». Київ: IST Publishing, 2024. 160 с.
 4. Марчук І. С. Альбом-каталог «Іван Марчук» (Дорога додому): альбом-каталог. Київ: Атлант ЮЕмСі, 2008. 135с
 5. Марчук І. С. Альбом-каталог «Іван Марчук» (Пейзажі): альбом-каталог. Київ: Атлант ЮЕмСі, 2004. 520с
 6. Майдуков С. Артбук «KYIV by Sergiy Maidukov». Харків: IST Publishing, 2021. 136 с.
- Статті:
7. Асадчева Т. Політ над містами: у столиці демонструють барвисті пейзажі Ганни Криволап. Вечірній Київ, веб-сайт. URL: <https://vechirniy.kyiv.ua/news/94672/>, 08.02.2024
 8. Пашкіна К. Провідні тенденції сучасного українського пейзажного живопису: стаття. Науковий простір студента: пошуки і знахідки (ч. 2): матеріали ХІVсеукраїнської науково-практичної студентської інтернет-конференції (29 березня 2024 року): збірник тез. Київ: УДУ імені Михайла Драгоманова. 2024. 365с.
 9. Пилипенко Г. Г. Художник Анатолій КРИВОЛАП: «Я змалечку бачив по-іншому, тому мій шлях такий складний і нерівний»: Газета Кабінету Міністрів України «Урядовий кур'єр». веб-сайт.
URL:
<https://ukurier.gov.ua/uk/articles/hudozhnik-anatolij-krivolap-y-a-zmalechku-bachiv-po/p/>, 30.04.2016
- Онлайн-енциклопедія
10. Вікіпедія
<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B5%D0%B9%D0%B7%D0%B0%D0%B6>
- Веб-сайти:
11. Національному музеї Тараса Шевченка, Безсмертне. Живопис кольорового поля. Олександр Ступак,

- веб-сайт. URL:
https://www.instagram.com/shemuseum/p/C6_YkZetYkt/,
 15.05.2024
- 12 Художня майстерня ys-art.Gallery. Картини, що світяться у темряві.
 URL:
<https://ys-art.pictures/product-tag/kartyna-svitytsya-v-temrya-vi/>
- Інтернет-статті: 13 Віільне радіо“ Олександр Лук'янов: Пейзаж з вікна мого будинку, якого більше немає”. Художник з Маріуполя зображає рідне місто у війні.,
 URL:<https://freeradio.com.ua/peizazh-z-vikna-moho-budynku-i-akoho-bilshe-nemaie-khudozhnyk-z-mariupolia-zobrazhai-e-ridne-misto-u-viini-foto/>, 05.08.2022
- 14 Музей Києва «Світло крізь темряву». Виставка картин Ганни Криволап, museum.org.ua,
<https://kyivhistorymuseum.org.ua/uk/exhibition/%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BB%D0%BE-%D0%BA%D1%80%D1%96%D0%B7%D1%8C-%D1%82%D0%B5%D0%BC%D1%80%D1%8F%D0%B2%D1%83-%D0%B2%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B2%D0%BA%D0%B0-%D0%BA%D0%B0%D1%80%D1%82/>, 11.08.2023
- 15 Олекса Манн: «Мій інструмент розмови — лінія, крапка, пляма», Інтерв'юєр: Віка Федоріна. Kyiv daily,
 URL: <https://kyivdaily.com.ua/oleksa-mann/>, 11.09.2024
- 16 Олекса Манн. Перехід. Мітец, Сучасне мистецтво України: URL:
<https://mitec.ua/oleksa-mann-perehid/> 25.10.2024
- 17 Сергій Майдуков: «Унікати в розмовах трагедій, що тривають століття, — марно, та й недоцільно». Редакторка Саша Кривко: SCVOT VAG,
 URL: <https://skvot.io/uk/blog/interview-with-serhiy-maidukov>,
 16.04.2024
- 18 Феномен Анатолія Криволапа: «Як продати захід сонця за 200 тисяч доларів.» Суспільне-культура: 10 геніальних українських художників, яких знає увесь світ. URL:
<https://suspilne.media/culture/181929-10-genialnih-ukrainskih-hudoznikiv-akih-znae-uves-svit/>, 18.07.2022
- 19 Художник Анатолій Криволап А. «Якби політики мали зв'язок з мистецтвом, то була б інша Україна». Інтерв'юєр: Анна Луценко. Українська правда: життя,
 URL:<https://life.pravda.com.ua/culture/2018/11/30/234358>

30.11.2018

20 MASALA. Андрія Блудова в TRIPTYCH ART. Антиквар,
URL: <https://antikvar.ua/masala-andriya-bludova/>, 10.06.2021

ДОДАТКИ

Додаток А

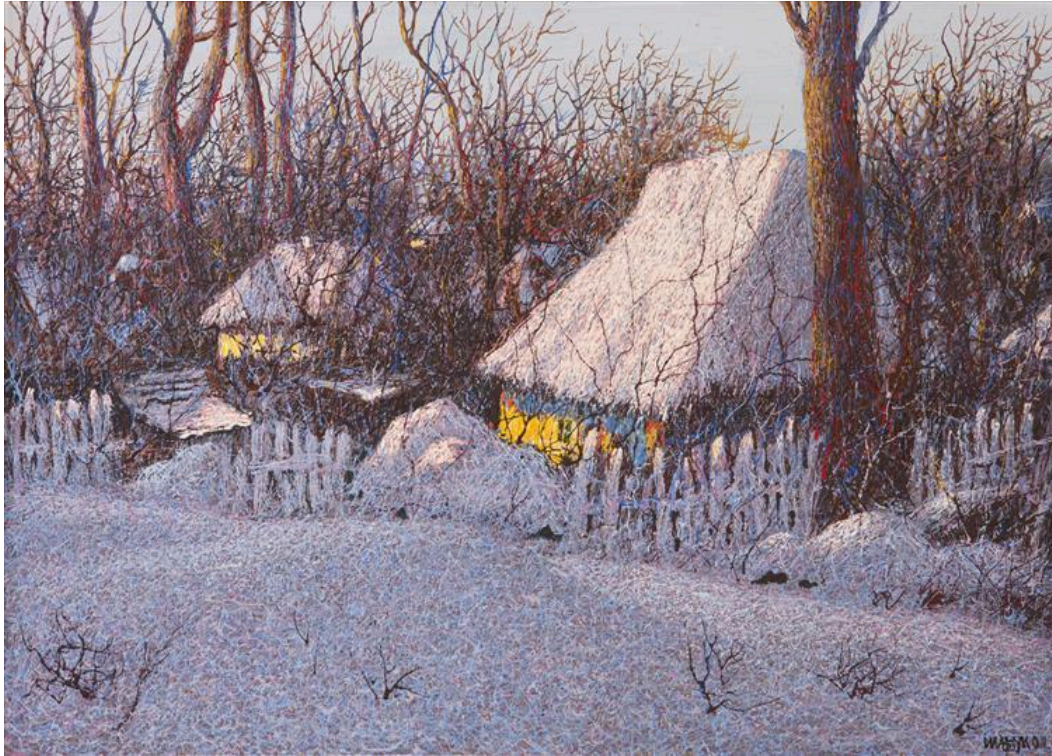

Рис. А. 1.1 . Іван Марчук «Довго до весни», 2011, полотно, акрил.

Рис. А. 1.2. Навколо тиша, полотно, акрил, 2018

Рис. А. 1.3. Анонс виставки Івана Марчука, 2023 («Зійшло сонце над Дніпром», 2003, полотно, акрил)

Рис. А. 1.4. Іван Марчук «Сад спокуси» 1986, полотно, акрил.

В рамках проекту **UKRAINE: THE BEST**
www.ukrainethebest.com

інтернет-платформа Cultprostir.ua, видавництво "Атлант-UMS" та Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького

17 ВЕРЕСНЯ | 17:30
 відкриття виставки
**«МУЗЕЙНА
 КОЛЕКЦІЯ»**
 українського художника, лауреата Національної премії України ім. Т. Шевченка
АНАТОЛІЯ КРИВОЛАПА

Під час відкриття буде презентовано арт-каталог із серії
 «Музей приватних колекцій» під назвою «Анатолій Криволапа. Збірка №1»

у Національному музеї ім. Андрея Шептицького
 м. Львів, вул. Драгоманова, 42

співпартнери: **СПРЕСО** (Українська спілка журналістів), **Gazeta.ua**, **kraina**

ЗЕНІТО ФОНДАЦІЯ **CULTPROSTIR.UA**

ДІВЕРСІО ПЛАНІТ BuyArt.Gallery **ARTCITY**

Рис. А. 1.5. Анонс виставки Анатолія Криволапа, 2016
(«Відображення» 2005, полотно, олія)

Рис. А. 1.6. Анатолій Криволап. «Пейзаж» (2014, полотно, олія, акрил)

Рис. А. 1.7. Анатолій Криволап «Степ» 2009, полотно, олія

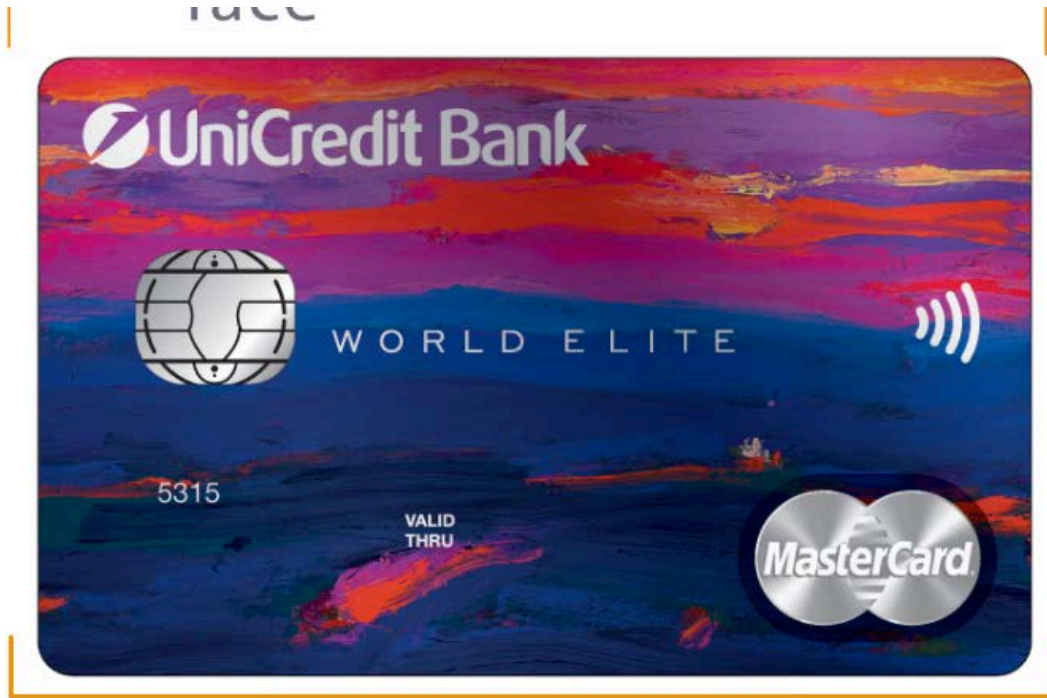

Рис. А. 1.8. Анатолій Криволап «Карпатський пейзаж» 2009, на банківській карті Uni Credit банку

Рис. А. 1.9. Анонс виставки Андрія Блудова, 2023

Рис. А. 1.10. Андрійс Блудов «Оранжерея 2», 2023 масло, акрил, холст

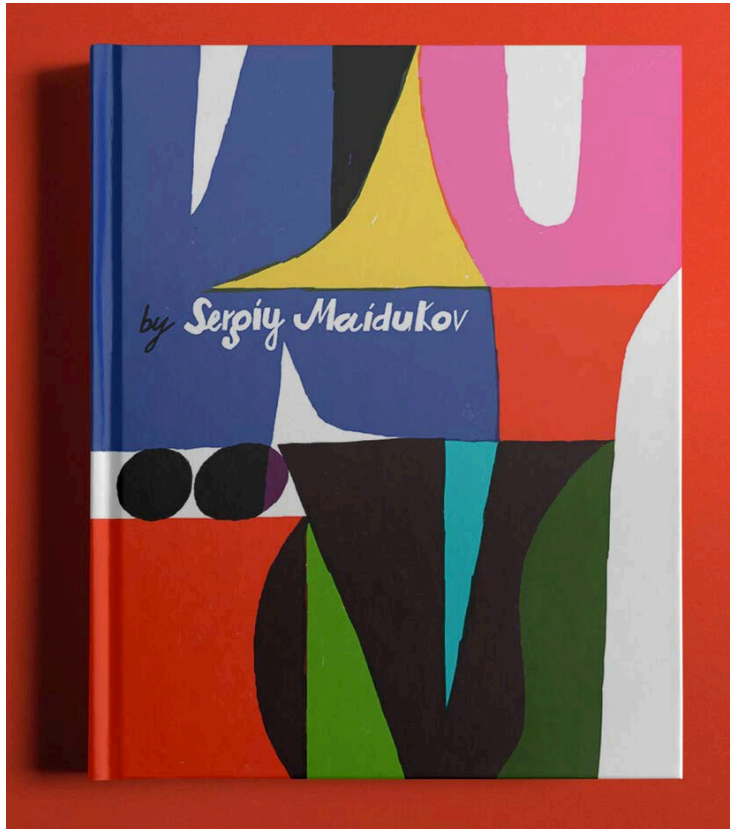

Рис. А 1.11. Сергій Майдуков. Ілюстрація з артбуку «Київ»

Рис. А 1.12. Сергій Майдуков. Ілюстрація з артбуку «Київ»

Рис. А 1.13. Сергій Майдуков. Ілюстрація для ЦУМу, 2020

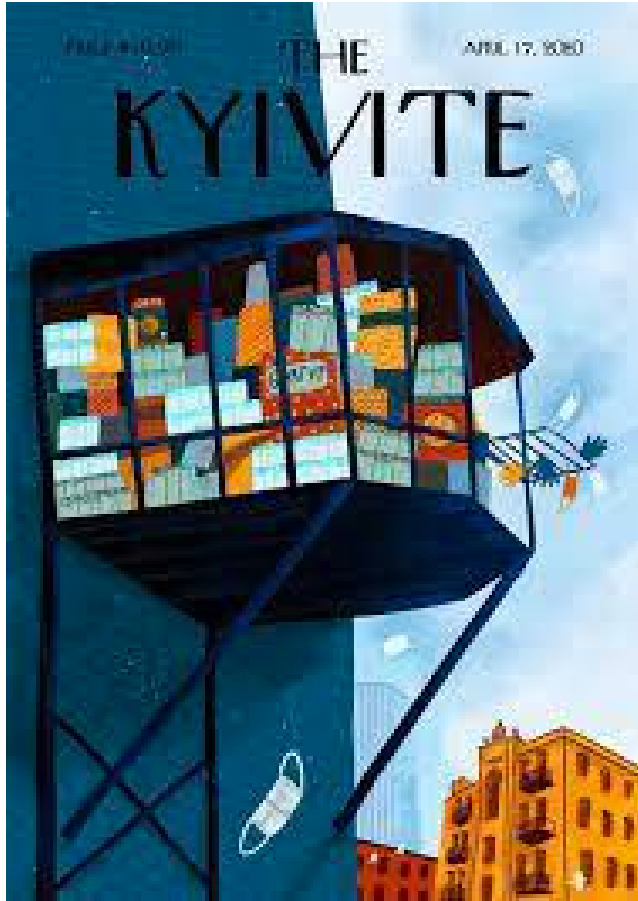

Рис. А 1.14. Сергій Майдуков. Ілюстрація «Київ на карантині», 2020

Рис. А 1.15. Анонс виставки Олександра Ступака, 2024

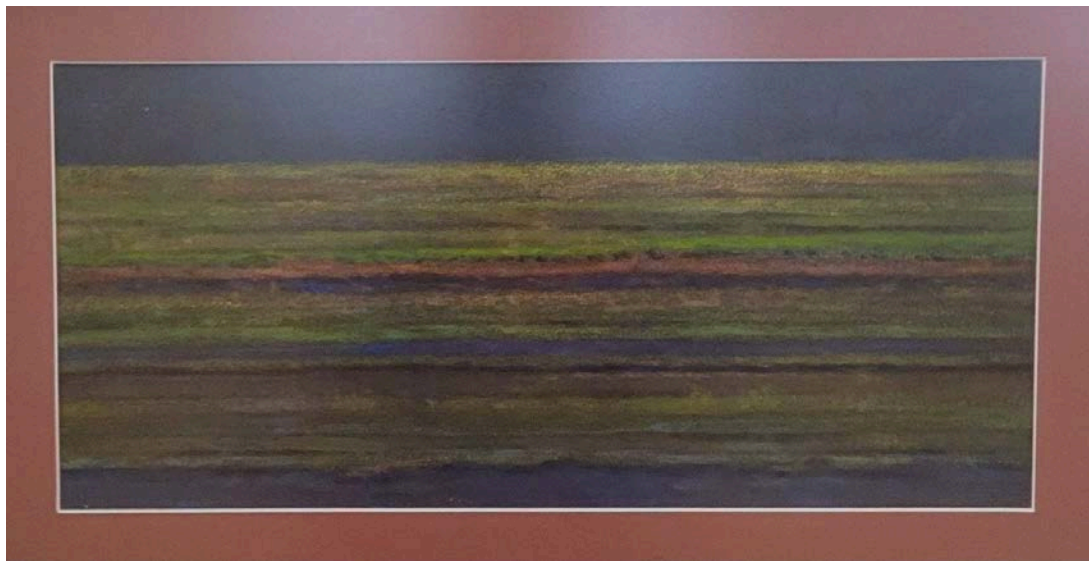

Рис. А 1.16. «Степ після дощу, Монголія» наждак, темпера, пастель, 2013

Рис. А 1.17. Сергій Майдуков. Ілюстрація з артбуку «Заграва»

Рис. А 1.18. Сергій Майдуков. Ілюстрація з артбуку «Заграва»

Рис. А 1.19. Ганна Криволап «Світло крізь темряву» полотно, акрил, 2023

Рис. А 1.20. Горизонти. Спектр, 2024

Рис. А 1.21. Владислав Шеришевський «Smoke on the water»
(Дим над водою) 12.04.2022 «На вогонь і воду можна дивитися вічно»

Рис. А 1.22. Владислав Шеришевський «Крейсер Москва»

Рис. А 1.23. Владислав Шеришевський «Крейсер Москва»

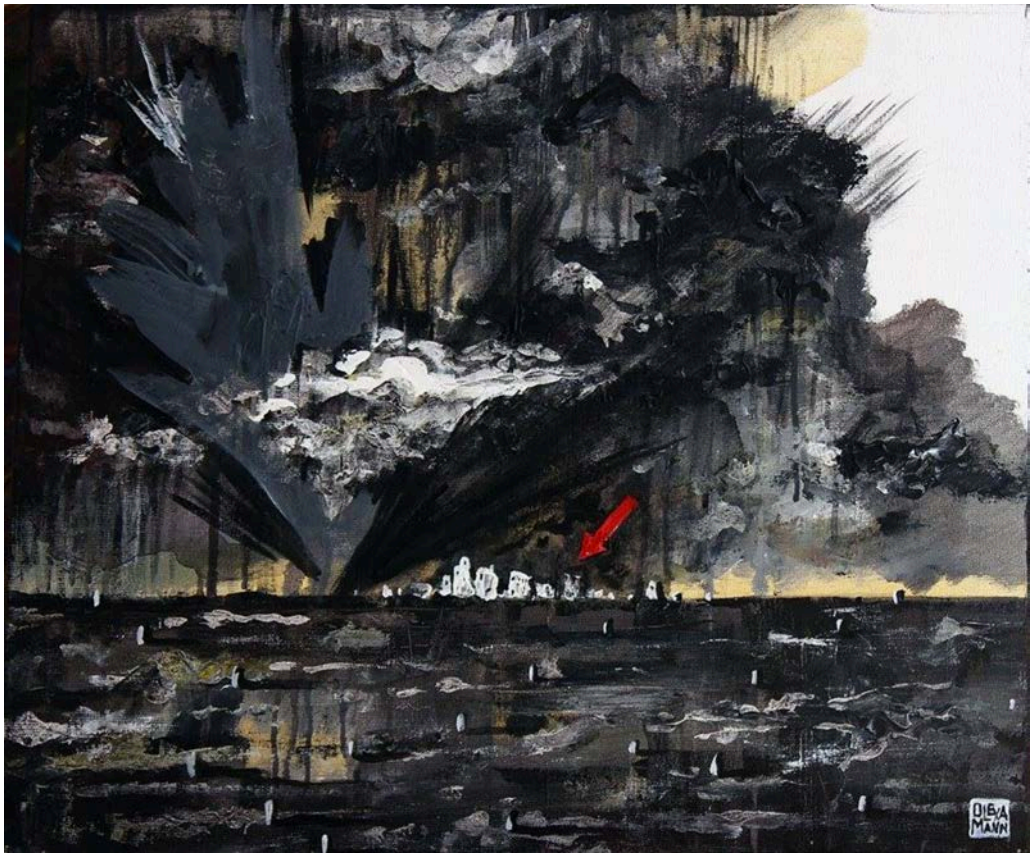

Рис. А 1.24. Олекса Манн «Микрорайон 1», 2018, полотно, акрил

Рис. А 1.25.Олекса Манн «Перехід», 2024 полотно, акрил

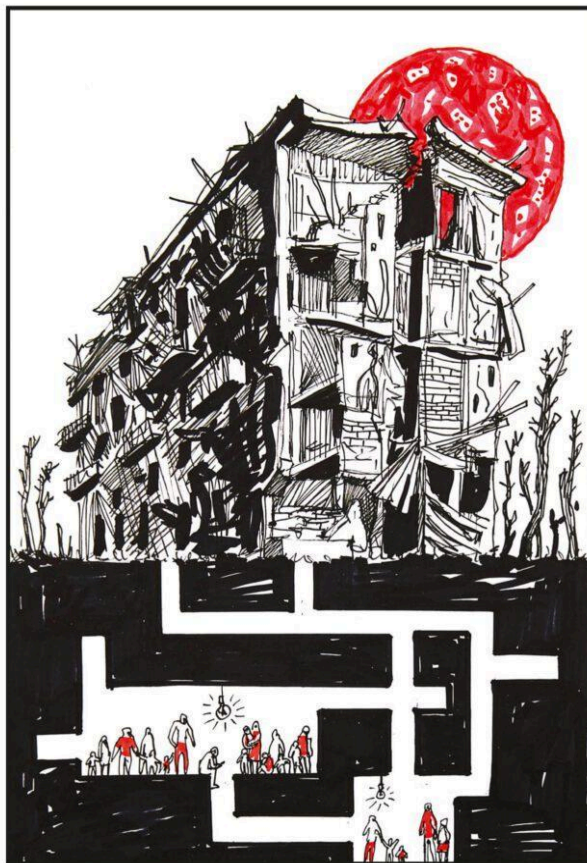

Рис. А 1.26.Олекса Манн Ілюстрація до книги Юлії Мусаковської «Каміння і цвяхи», 2024, папір

Додаток Б

Рис. Б 2.1. Олександр Лук'янов «Повернення. Іриси», 2022

Рис. Б 2.2. Олександр Лук'янов «Пейзаж з вікна мого будинку, якого більше немає», 2022

Рис. Б 2.3. Олександр Лук'янов «Краса врятує світ», 2022

Рис. Б 2.4. Олександр Лук'янов «Веселка у вікні», 2022

Рис. Б 2.5. Борис Кузьма «Ужгород. Резиденція», 2023 полотно, акрил

Рис. Б 2.6. Агтіла Коприва «Клин»

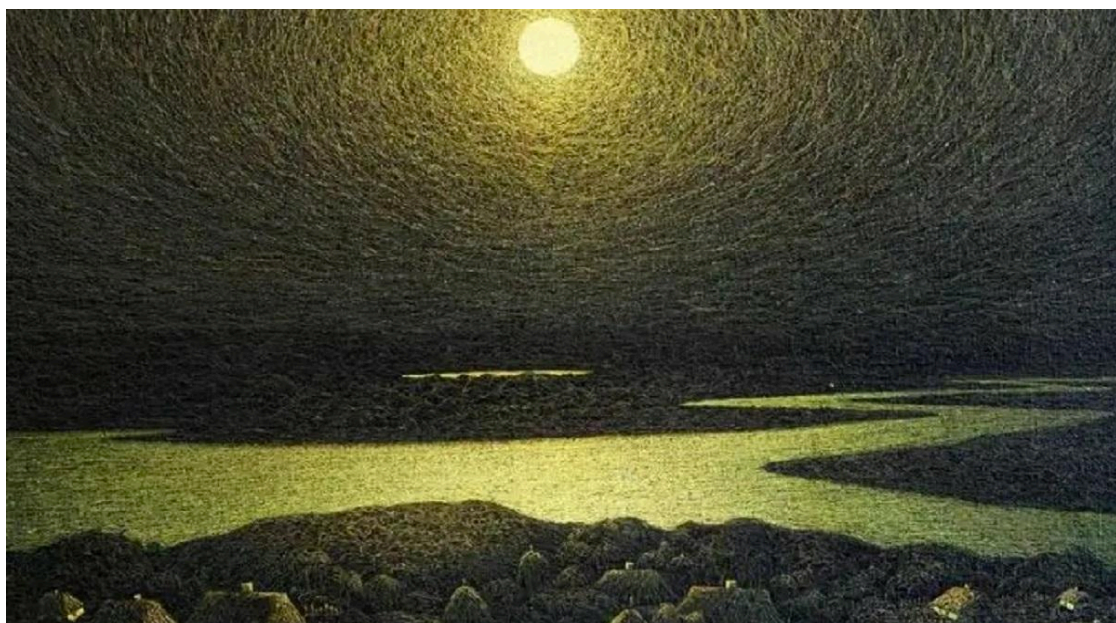

Рис. Б 2.7. Іван Марчук. «Зійшов місяць над Дніпром» 1980, полотно, акрил)

Рис. Б 2.8. Сергій Майдуков. Ілюстрація з артбуку «Заграва»

Рис. Б 2.9. Анонс виставки Ганни Криволап, 2023

Рис. Б 2.10. «Маленьке містечко 1»

Рис. Б 2.11. «Маленьке містечко 2»

Рис. Б 2.12. «Маленьке містечко 3»

Рис. Б 2.13. Варіант ескізу творчої роботи «За вікном»

Рис. Б 2.14. Варіант ескізу творчої роботи «За вікном»

Рис. Б 2.15. Остаточний варіант ескізу творчої роботи «За вікном»

Рис. Б 2.16. Хід виконання творчої роботи «За вікном»

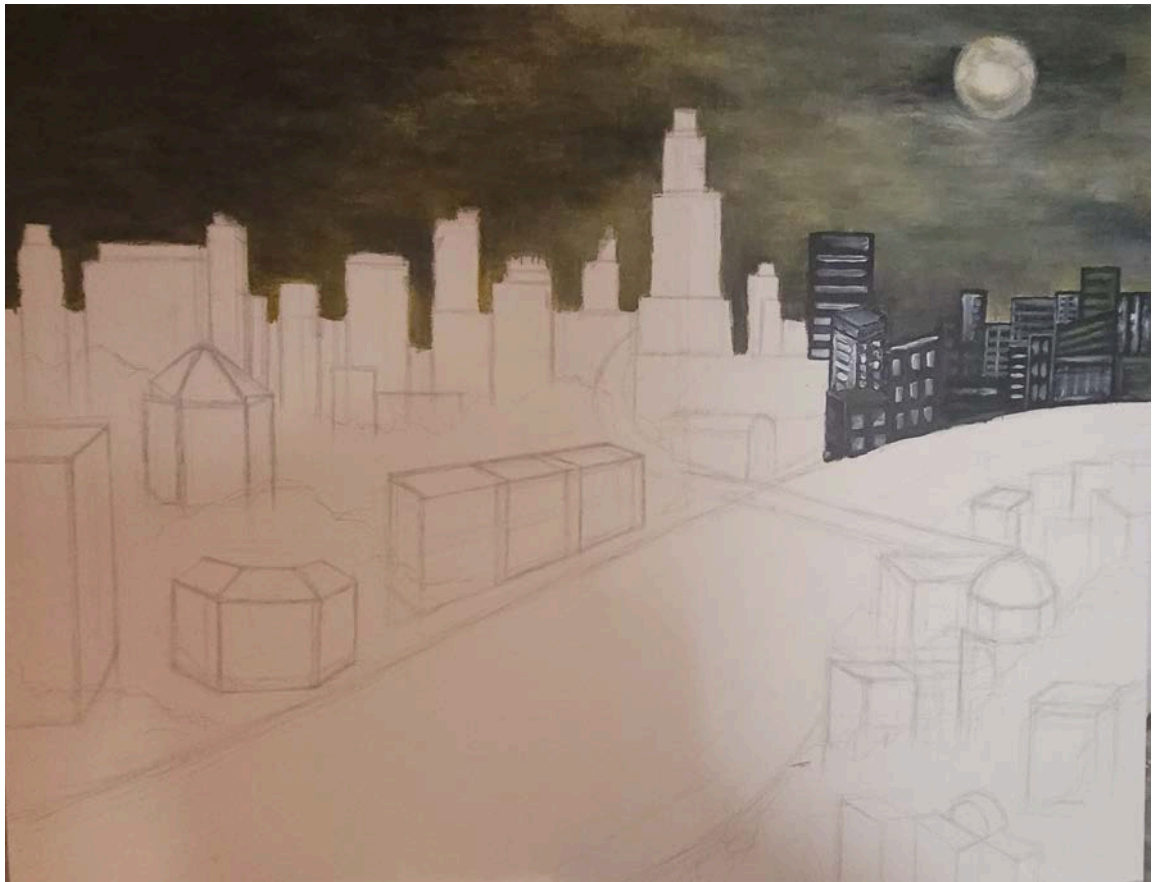

Рис. Б 2.17. Хід виконання творчої роботи «За вікном»

Рис. Б 2.18. Хід виконання творчої роботи «За вікном»

Рис. Б 2.19. Хід виконання творчої роботи «За вікном»

Рис. Б 2.20. Хід виконання творчої роботи «За вікном»

Рис. Б 2.21. Хід виконання творчої роботи «За вікном»

Рис. Б 2.22. Остаточний варіант творчої роботи «За вікном»

Додаток Г

Рис. Г 3.1. Сертифікат участі у науковій конференції

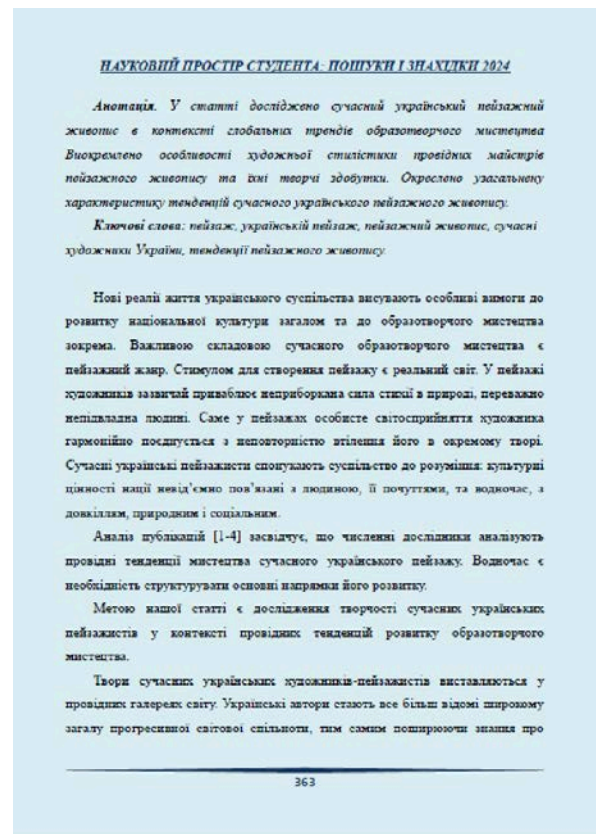
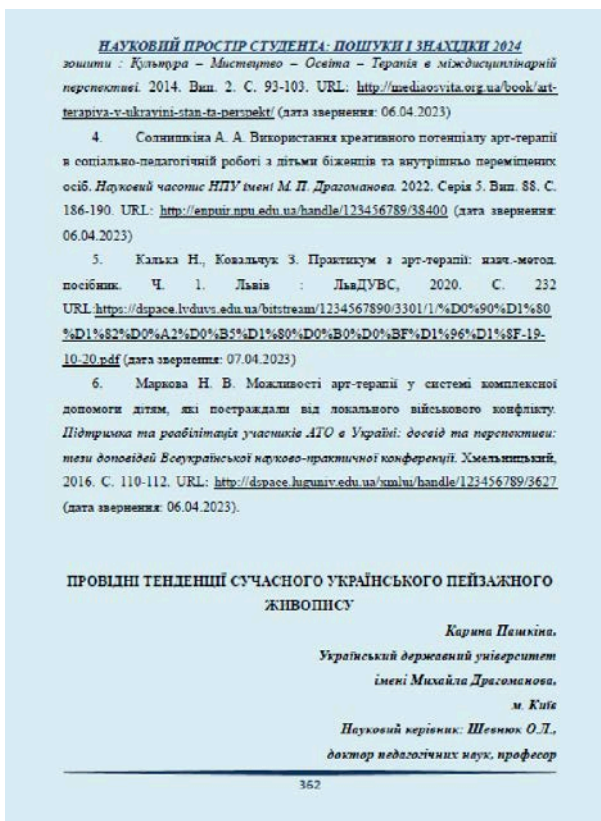

Рис. Г 3.2. – 3.3. Наукова стаття Карини Пащкіної

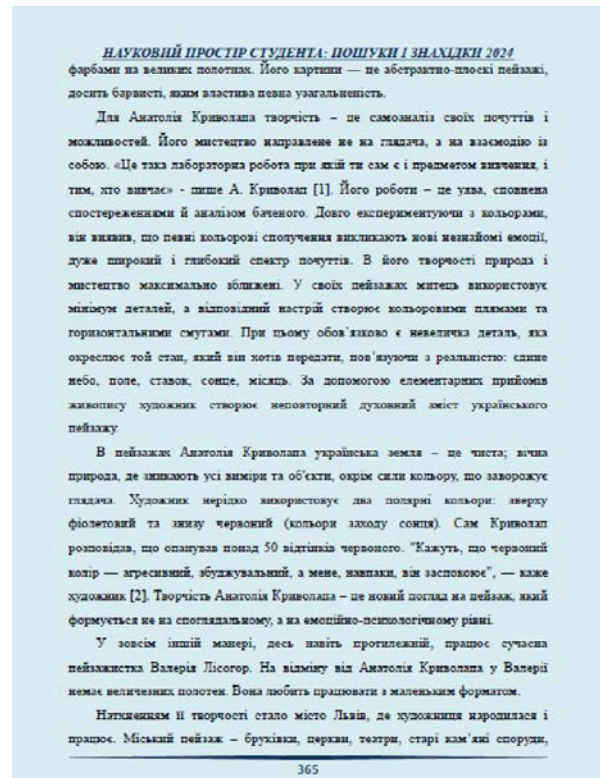
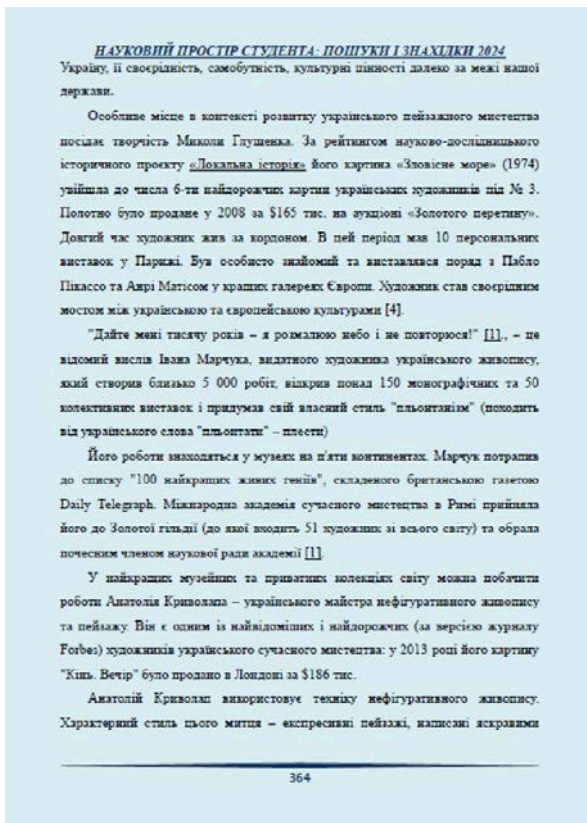

Рис. Г 3.4. – 3.5. Продовження наукової статті Карини Пащкіної

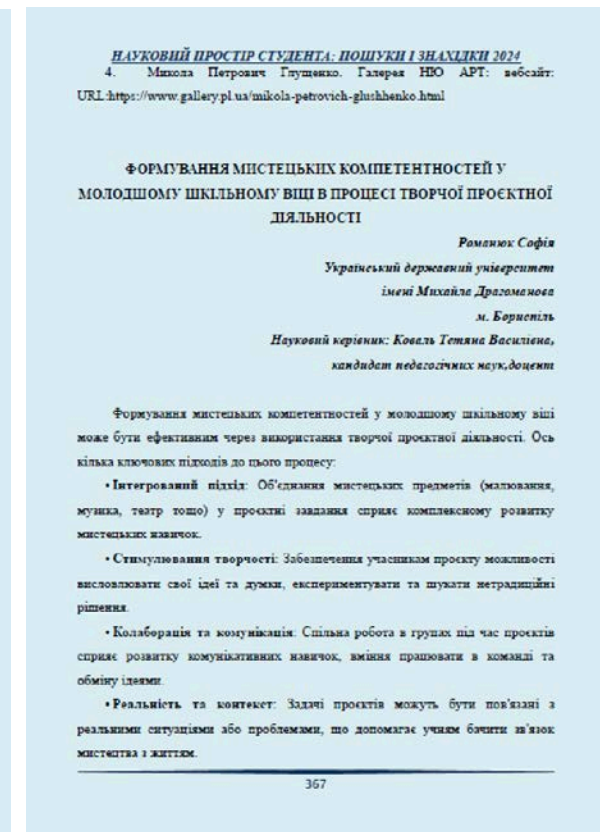
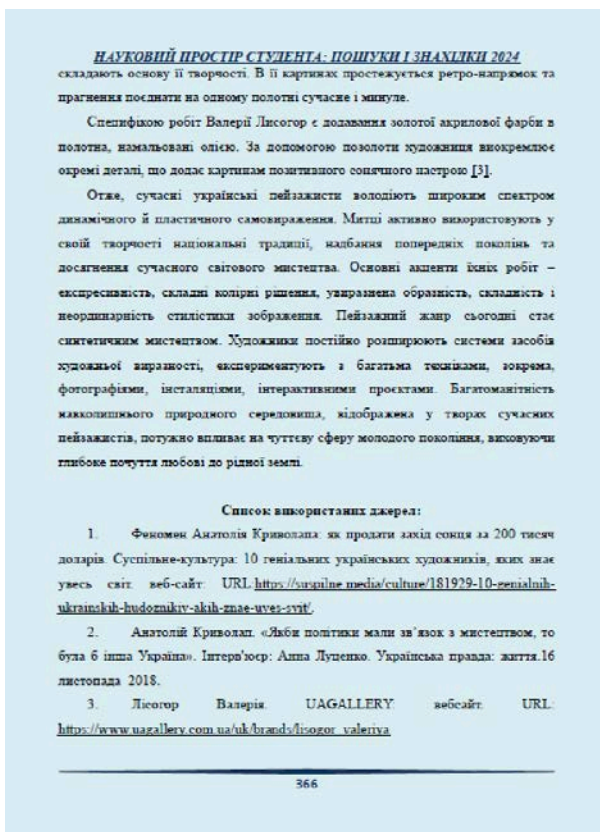

Рис. Г 3.6. – 3.7. Продовження наукової статті Карини Пащкіної